

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет обліку, фінансів та підприємницької діяльності

Присвячується
130-річчю НУХТ

Всеукраїнська
науково-практична
конференція

**«Актуальні проблеми
економічного та соціального
розвитку підприємств
харчової промисловості»**

24 — 25 квітня 2014 рік

КИЇВ НУХТ 2014

РОЗМІЩЕННЯ ТИМЧАСОВО ВІЛЬНИХ КОШТІВ ЄДИНОГО КАЗНАЧЕЙСЬКОГО РАХУНКУ ЯК ДОДАТКОВИЙ РЕСУРС АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

І.В. Дем'яненко, канд. екон. наук, доцент

Національний університет харчових технологій

Розробка дієвих механізмів позитивного впливу на прискорення темпів соціально-економічного розвитку суспільства є пріоритетним напрямом фінансової політики держави, що має забезпечуватись активізацією інвестиційно-інноваційного зростання національної економіки, яка потребує нарощування вкладень коштів. Введення в оборот тимчасово вільних бюджетних коштів, акумульованих на Єдиному казначейському рахунку в Національному банку України безумовно

цьому сприяє. Саме перехід до розбудови ринкових відносин в економіці України зумовив формування казначейської системи касового виконання бюджету. Вже у 2001 р. всі бюджетні кошти були зосереджені на Єдиному казначейському рахунку (ЄКР), а Державному казначейству надано статус учасника Системи електронних платежів НБУ, що послужило передумовою процесу включення в оборот коштів бюджетних залишків. З прийняттям у 2010 р. нової редакції Бюджетного кодексу України визначено статус фінансових операцій, їх суб'єктів, порядок проведення та право чинність здійснення в процесі розміщення касових залишків бюджетних коштів ЄКР на внутрішньому фінансовому ринку [1]. Міністр фінансів України за погодженням з Національним банком України (НБУ) та органи місцевої влади мають право в межах поточного бюджетного періоду здійснювати на конкурсних засадах та/або шляхом проведення аукціонів розміщення тимчасово вільних коштів ЄКР та коштів валютних рахунків державного та місцевих бюджетів на депозитах або шляхом придбання державних цінних паперів з подальшим поверненням таких коштів до кінця поточного бюджетного періоду. Фінансові операції можуть проводитись з дотриманням ряду вимог: встановлення мінімальної ставки дохідності придбання цінних паперів, укладання договорів придбання цінних паперів (при їх придбанні); укладання договору банківського вкладу (депозиту) з установою банку; оцінювання ризиків окремих операцій за офіційно правочинними операціями.

Величини ризиків неповернення коштів за варіантом їх розміщення на депозити банків згідно з нормативними показниками НБУ стосовно VAR (в %) залежить від категорії банків, які використовують депозитні кошти в обігу у формі короткострокових кредитів. Так, вкладення коштів ЄКР на депозитний сертифікат НБУ — без ризиків. А при вкладенні на короткостроковий депозит в банк інвестиційного класу ризик неповернення коштів за VAR досягає 20%, а при вкладенні в банк не інвестиційного класу — 100%. Депозитний же сертифікат НБУ гарантує повну неризиковість, тому залишки коштів ЄКВ вкладаються на депозити НБУ. Це рішення є доцільним і з позиції процентного ризику.

Кредитні операції з бюджетними коштами здійснюються в режимі «овернайт» (overnight) — в межах обумовленого терміну та визначеної ставки. За тривалістю кредити поділяються на 3 центри: 1) миттєвий (терміном овернайт, або не більш, ніж на 1 день). Це кошти соціальних виплат, або обов'язкових бюджетних трансфертів, тобто такі, які не можуть відволікатись на більш-менш тривалий термін; 2) поточний (терміном до 1 місяця). Це кошти, які знаходяться на рахунках науково-технічних та виробничих програм (зокрема, для закупки товарів науково-технічного призначення, військової техніки, ліків тощо). Тобто, такі, які регулярно здійснюються з певним часовим інтервалом; 3) короткостроковий (від одного до трьох місяців). Це кошти інвестиційних програм загального фонду бюджету та кошти спеціального фонду бюджету, тобто такі нагромадження, які використовуються за плановим графіком (зазвичай, поквартально). Кредитування в режимі овернайт забезпечує безризиковість операцій використання бюджетних коштів в системі кредитування.

Згідно з чинним законодавством бюджетні кошти можуть використовуватись в операціях з цінними паперами виключно з державними позиками: держава здійснює позики для покриття бюджетного дефіциту, а потім викупує їх при наявності коштів. Всі операції з цінними паперами (запозичення — емісія та погашення державної позики) здійснюються через ЄКР. Ці операції здійснюються в режимі РЕПО — купівля пакету цінних паперів із зобов'язанням його зворотного продажу за попередньою домовленою ціною та у визначений термін. Загальний обсяг торгів з облігаціями внутрішнього державного боргу в Україні щорічно зростає. Таким чином, здійснення усіх видів операцій на фондовому ринку з тимчасово вільними бюджетними коштами є без ризиковими. Враховуючи обсяг таких коштів навіть при мінімально можливому процентному доході може приносити державі солідний прибуток.

Відкриття Державній казначейській службі в НБУ ЄКР в 2002 р. для централізованого обліку коштів і здійснення розрахунків в системі електронних міжбанківських переказів НБУ дало змогу забезпечити поєднання системи і термінових переказів фінансових ресурсів, що істотно вдосконалило управління грошовими ресурсами які знаходяться під юрисдикцією держави. Це проявляється насамперед у відслідковуванні в оперативному режимі рівня фінансової забезпеченості усіх ланок бюджетної системи і своєчасного покриття коштами «бюджетних розривів», а також — виявлення обсягу тимчасово вільних коштів упродовж бюджетного періоду. Наступним кроком є організація використання тимчасово вільних коштів на ЄКР в операціях на фондовому ринку, що є істотним резервом одержання прибутку як доходу державного бюджету. Активне використання залишків коштів ЄКР на фінансовому ринку з одного боку сприятиме стабілізації фінансової системи на загальнодержавному так і на регіональному рівні. А з іншого боку являтиметься додатковим ресурсом активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і держави в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бюджетний кодекс України* : [кодекс України: від 08 липня 2010 р. № 2456-VI] // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 50 – 51. — С. 572.